

РОЗДІЛ 7. ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ
ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ
СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙTHE USE OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES
IN PROFESSIONALLY ORIENTED LANGUAGE TRAINING
OF ECONOMICS STUDENTS

У статті розглядається актуальна проблема інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у процес професійно орієнтованої мовної підготовки студентів економічних спеціальностей. У сучасному освітньому середовищі, що динамічно трансформується під впливом цифровізації, особливого значення набуває здатність майбутніх економістів, фінансистів, менеджерів і підприємців ефективно комунікувати англійською мовою в різноманітних професійних контекстах. Автор досліджує потенціал ІКТ як інструменту для підвищення результативності процесу навчання іноземної мови, стимулювання міжкультурної взаємодії, формування іншомовної професійної компетентності та розвитку критичного мислення. Особливу увагу приділено практичним аспектам використання цифрових ресурсів, серед яких – онлайн-платформи відкритої освіти (МООС), мобільні застосунки для вивчення лексики та граматики, системи управління навчанням (LMS), інтерактивні вправи, цифрові тести, автентичні відео- та аудіоматеріали, гейміфіковані середовища, віртуальні лабораторії та симуляції ділового спілкування. У статті також виявлено переваги й труднощі інтеграції ІКТ у процес викладання англійської мови для спеціальних цілей (ESP), зокрема в умовах дистанційного, змішаного та індивідуалізованого навчання. Автор виокремлює малодосліджені аспекти, пов'язані з методичним забезпеченням цифрових інструментів у навчальному процесі, що потребують подальшої наукової уваги. Зроблено висновок про доцільність поєднання традиційних методик із сучасними інноваційними технологіями з метою досягнення високого рівня володіння професійною англійською мовою. Перспективним напрямом майбутніх досліджень визначено створення авторських ESP-курсів, адаптованих до потреб цифрового покоління студентів, з урахуванням освітнього потенціалу ІКТ, їх методичної доцільності, педагогічної ефективності та впливу на навчальну мотивацію.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, ESP, економічна освіта, цифро-

візація, гейміфікація, мобільне навчання, міжкультурна комунікація.

The article addresses the pressing issue of integrating information and communication technologies (ICT) into the process of professionally oriented language training for students majoring in economics. In today's educational environment, which is dynamically transforming under the influence of digitalization, the ability of future economists, financiers, managers, and entrepreneurs to communicate effectively in English across various professional contexts is gaining particular importance. The author explores the potential of ICT as a tool for enhancing the effectiveness of foreign language instruction, fostering intercultural interaction, developing professional language competence, and cultivating critical thinking skills. Special attention is given to the practical use of digital resources, including massive open online courses (MOOCs), mobile applications for vocabulary and grammar acquisition, learning management systems (LMS), interactive exercises, digital testing tools, authentic video and audio materials, gamified environments, virtual labs, and business communication simulations. The article also identifies the advantages and challenges of integrating ICT into English for Specific Purposes (ESP) instruction, especially within the frameworks of distance, blended, and individualized learning models. The author highlights underexplored aspects related to the methodological implementation of digital tools in the language learning process, which require further academic inquiry. The study concludes that combining traditional teaching methods with innovative technologies is essential to achieving a high level of professional English proficiency. A promising direction for future research is the development of tailor-made ESP courses designed to meet the needs of the digital generation of students, taking into account the educational potential of ICT, their methodological relevance, pedagogical effectiveness, and impact on student motivation.

Key words: information and communication technologies, ESP, economic education, digitalization, gamification, mobile learning, intercultural communication.

УДК 378.147:004.738.5:811.111'276.6
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2025/82.2.36>

Сидоренко Ю.І.,
канд. пед. наук,
доцент кафедри англійської філології
та перекладу
Чорноморського національного
університету імені Петра Могили

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. У сучасному світі, що стрімко трансформується під впливом цифрових технологій, змінюються не лише

економічні та соціальні процеси, а й підходи до організації освітнього простору. Особливо актуальними стають питання інноваційного навчання у вищій школі, де інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) дедалі більше інтегруються в усі

напрями підготовки майбутніх фахівців. Освіта XXI століття передбачає підготовку студентів до життя і професійної діяльності у цифровому суспільстві, де знання іноземної мови та цифрова компетентність є обов'язковими складовими професійної компетентності.

З огляду на глобалізацію економічних процесів, зростає потреба у фахівцях, здатних ефективно комунікувати англійською мовою в професійному контексті. Для студентів економічних спеціальностей володіння англійською мовою – це не лише вимога часу, а й необхідність для майбутньої кар'єри. Викладання англійської мови має бути фахово орієнтованим, спрямованим на формування мовної компетентності у сфері економіки, бізнесу, фінансів та менеджменту. У цьому контексті ІКТ виступають важливим інструментом, що дозволяє інтенсифікувати навчальний процес, урізноманітнити методи викладання, зробити навчання більш гнучким, адаптивним і наближеним до реальних умов професійної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У науковій літературі широко висвітлюються переваги використання ІКТ у викладанні англійської мови у ЗВО. Зокрема, С.Ю. Ніколаєва підкреслює необхідність поєднання традиційних методів із сучасними цифровими технологіями для формування іншомовної комунікативної компетентності. О.В. Безкоровайна акцентує на важливості дидактичного та психологічного обґрунтування впровадження ІКТ. І.М. Гез та Н.Ф. Бориско наголошують на ролі ІКТ у підготовці до міжкультурної комунікації. Проте, досі недостатньо розроблено методичні моделі інтеграції гейміфікованих та симуляційних технологій у змішане навчання ESP (англійської для спеціальних цілей), адаптовані до економічної термінології та освітніх цілей студентів економічного профілю.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою цієї статті є проаналізувати можливості використання ІКТ у процесі професійно орієнтованої мовної підготовки студентів економічного профілю, виявити ефективні практики та визначити перспективи подальшого розвитку цього напрямку в умовах цифровізації освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття інформаційно-комунікаційних технологій у педагогіці охоплює широкий спектр цифрових засобів та методик, які забезпечують ефективну взаємодію викладача і студента, сприяють автоматизації окремих процесів навчання, створюють умови для візуалізації та симуляції професійних ситуацій. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) – це сукупність методів, засобів і процесів, що забезпечують ефективну роботу з інформацією: її збір, зберігання, обробку,

передавання та використання. Сучасне розуміння ІКТ пов'язане з активним застосуванням комп'ютерної техніки і телекомунікацій, а також зі зміною функцій Інтернету – від простого пошуку інформації до активної комунікації у віртуальному просторі [2].

ІКТ в мовній освіті включають онлайн-платформи, відео-лекції, подкасти, мобільні застосунки, інтерактивні вправи, системи управління навчанням (LMS), сервіси спільної роботи та багато інших інструментів.

О.М. Никитенко підкреслює, що застосування ІКТ на заняттях з іноземної мови сприяє досягненню результатів навчання та формуванню іншомовної компетенції студентів [4]. В.М.Тинний розкриває психолого-педагогічні умови використання ІКТ при навчанні іноземних мов у вищих навчальних закладах, що також підкреслює важливість інтеграції сучасних технологій у процес викладання [5]. Водночас О.В. Безкоровайна наголошує на важливості поетапного впровадження ІКТ у процес мовної підготовки, що передбачає врахування як дидактичних, так і психологічних аспектів взаємодії «людина-комп'ютер» [1].

Українські дослідники І.М. Гез, Н.Ф. Бориско розглядають використання ІКТ у контексті підготовки студентів до міжкультурної комунікації та наголошують на необхідності створення умов для застосування англійської мови у змодельованих професійних ситуаціях [3].

Мовна підготовка студентів економічних спеціальностей має свою специфіку, яка зумовлюється потребою оволодіння спеціалізованою термінологією, вмінням розуміти економічну документацію, аналітичні тексти, вести ділове листування, брати участь у переговорах, конференціях, презентаціях. Це вимагає не лише володіння загальною англійською, а й формування професійної мовної компетентності.

Таким чином, професійно орієнтоване навчання англійської мови має забезпечити розвиток чотирьох базових навичок – читання, письма, аудіювання та говоріння – в умовах наближених до майбутньої професійної діяльності. При цьому важливо враховувати міжпредметні зв'язки, використовуючи економічні знання студентів як базу для тематичного наповнення мовного курсу.

ІКТ надають широкі можливості для урізноманітнення методів навчання. Серед основних напрямів практичного застосування ІКТ можна виокремити такі:

– Онлайн-курси та відкриті освітні ресурси (MOOC). Використання платформ Coursera, EdX, Udemy, FutureLearn дозволяє студентам проходити курси з бізнес-англійської, ділового спілкування, фінансів англійською мовою. Особливістю є гнучкість у навчанні, доступ до провідних університетських програм та можливість

отримання сертифікатів, що підвищують мотивацію студентів.

– Мобільні застосунки. Додатки на кшталт Quizlet, Memrise, Wordwall, Duolingo дозволяють вивчати нову лексику, граматичні конструкції, тренувати вимову та аудіювання. Вони особливо ефективні для мікронавчання – коротких, регулярних сесій, що зручно для сучасного мобільного користувача.

– Використання LMS (Moodle, Google Classroom, Canvas). Ці системи дають можливість організувати дистанційне або змішане навчання, проводити тестування, зберігати матеріали курсу, здійснювати моніторинг успішності та надавати зворотний зв'язок. Важливо, що за допомогою LMS можна створити гнучке індивідуалізоване середовище навчання.

– Інтерактивні вправи та онлайн-сервіси. Ресурси як Kahoot, LearningApps, Socrative, Quizizz сприяють створенню інтерактивного освітнього середовища. Їх можна використовувати як для закріплення матеріалу, так і для організації мовних ігор, змагань, брейн-рингів.

– Автентичні матеріали. Студенти можуть слухати подкасти (BBC Business Daily, The Economist Podcasts), переглядати відео (YouTube-канали з економічною тематикою), читати статті з Bloomberg, Financial Times. Такий підхід дозволяє ознайомлюватися з реальною економічною термінологією, вивчати актуальні теми та наблизитися до мовного середовища.

– Проєктна діяльність та колаборація онлайн. Застосування інструментів спільної роботи (Google Docs, Miro, Padlet) сприяє розвитку навичок командної взаємодії. Студенти створюють проєкти англійською мовою, презентують їх за допомогою сервісів типу Canva або Prezi, що розвиває як мовні, так і презентаційні навички.

– Віртуальні симуляції та рольові ігри. ІКТ дають змогу змодельовати ділові переговори, презентації, конференції, співбесіди англійською мовою. Такі тренінги, з використанням відеозв'язку або спеціалізованих програм, дозволяють готувати студентів до реальних ситуацій у професійній сфері.

– Гейміфікація. Впровадження елементів гри – системи балів, рейтинги, віртуальні винагороди – дозволяє підвищити залучення студентів у навчальний процес. Це особливо ефективно в умовах дистанційного або змішаного навчання.

Дослідники, як-от Namari, J., Koivisto, J., Sarsa, H. [8], підтверджують позитивний вплив гейміфікації на мотивацію та академічну успішність, однак вказують на неоднозначність результатів залежно від контексту та цільової аудиторії. Domínguez, A., Saenz-de-Navarrete, J., de-Marcos, L., Fernández-Sanz, L., Pagés, C., Martínez-Herráiz, J.-J. доводять, що гейміфіковані

елементи (бали, бейджі, лідерборди) можуть значно підвищити залучення студентів, але потребують ретельного педагогічного дизайну [6]. В українському контексті питання впровадження гейміфікації у вивчення професійної англійської мови тільки починає досліджуватися, і дотепер немає уніфікованої методики використання цифрових гейміфікованих інструментів (наприклад, Kahoot, Quizizz, Classcraft) у навчальних програмах з ESP для студентів економічних спеціальностей.

Практика показує, що найбільш результативним є інтегрований підхід, за якого ІКТ використовуються як доповнення до традиційного навчання, а не як його повна заміна. Поєднання онлайн-інструментів з живим спілкуванням у класі дозволяє забезпечити баланс між технологічною підтримкою і розвитком живої мовної комунікації.

Серед основних переваг використання ІКТ у фахово орієнтованому навчанні англійської мови можна виокремити:

- підвищення мотивації студентів;
- розвиток автономного навчання;
- доступ до актуальних автентичних матеріалів;
- індивідуалізація та персоналізація навчання;
- підвищення ефективності формування комунікативних навичок.

Однак, існують і певні труднощі впровадження ІКТ:

- недостатня технічна забезпеченість окремих закладів;
- низький рівень цифрової компетентності окремих викладачів;
- брак методичних рекомендацій щодо поєднання ІКТ з ESP;
- труднощі у забезпеченні академічної доброчесності при дистанційному навчанні.

Для подолання цих викликів важливо проводити системну підготовку викладачів, створювати методичні матеріали, адаптовані до специфіки економічних дисциплін, а також забезпечувати підтримку з боку адміністрації закладу освіти.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі мовної підготовки студентів економічного профілю є не лише актуальним, а й необхідним компонентом сучасної освітньої парадигми. ІКТ сприяють підвищенню ефективності навчального процесу, формуванню професійно орієнтованої іншомовної компетентності, розвитку цифрової грамотності та підготовці студентів до реального професійного середовища.

У подальших дослідженнях доцільно зосередити увагу на розробці та апробації авторських курсів ESP з використанням ІКТ, вивченні впливу конкретних цифрових інструментів на

якість засвоєння мовного матеріалу, аналізі гейміфікованих технологій у контексті мотивації студентів, а також розробці моделей інтеграції ІКТ у систему змішаного навчання.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Безкоровайна О. В. Інформаційно-комунікаційні технології як засіб формування професійної компетентності майбутніх фахівців. *Педагогічний процес: теорія і практика*. 2018. № 2. С. 56–62.
2. Биконя О. П. Оптимізація самостійної роботи в процесі навчання англійської мови студентів економічних спеціальностей засобами ІКТ. *Вісник Львівського державного університету безпеки життєдіяльності*. 2011. № 5(2). С. 42–46.
3. Гез І. М., Бориско Н. Ф. Професійна англійська мова : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 240 с.
4. Никитенко О. М. Ефективність використання ІКТ для формування іншомовної комунікативної компетенції. *Інформаційні технології та інновації в освіті* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. 2021. С. 55–58. URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/items/5d199d98-a9b0-4429-9f0b-38780ad2c0f5> (дата звернення 15.04.2025).
5. Тинний В. М. Використання ІКТ для набуття мовних компетенцій. *Освітній дискурс*. 2020. № 18. С. 142–150. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/items/433a3026-e97a-47d3-aa78-ecd9faf13da5> (дата звернення 16.04.2025).
6. Domínguez A., Saenz-de-Navarrete J., de-Marcos L., Fernández-Sanz L., Pagés C., Martínez-Herráiz J.-J. Gamifying Learning Experiences: Practical Implications and Outcomes. *Computers & Education*. 2013. Vol. 63. P. 380–392. – DOI: <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2012.12.020> (дата звернення 20.04.2025).
7. Dudley-Evans T., St John M. J. Developments in English for Specific Purposes: A Multi-Disciplinary Approach. – Cambridge : Cambridge University Press, 1998.
8. Hamari J., Koivisto J., Sarsa H. Does Gamification Work? – A Literature Review of Empirical Studies on Gamification. Proceedings of the 47th Hawaii International Conference on System Sciences. 2014. P. 3025–3034. DOI: <https://doi.org/10.1109/HICSS.2014.377> (дата звернення 20.04.2025).
9. Hutchinson T., Waters A. English for Specific Purposes: A Learning-Centred Approach. Cambridge : Cambridge University Press, 1987.
10. BBC Learning English – Business English Series URL: <https://www.bbc.co.uk/learningenglish>.
11. FutureLearn – English for the Workplace URL: <https://www.futurelearn.com/>.
12. Quizlet – Vocabulary sets for Business English URL: <https://www.quizlet.com>.
13. EdX – Business Communications Courses URL: <https://www.edx.org/>.
14. Financial Times Learning Resources URL: <https://www.ft.com/>.